

Sygn. akt II USK 444/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania I. P.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.  
o wznowienie postępowania,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 16 marca 2022 r.,  
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w W.  
z dnia 23 października 2020 r., sygn. akt XIV Ua (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. wyrokiem z dnia 23 października 2020 r. oddalił apelację wniesioną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. od orzeczenia Sądu Rejonowego w W. z dnia 13 lutego 2019 r., którym oddalono skargę organu rentowego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 7 marca 2018 r., wydanego w sprawie z odwołania I. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. o świadczenie rehabilitacyjne.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 października 2020 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, to jest art. 403 § 2 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Zdaniem skarżącego, naruszenie przepisu powołanego w podstawie zaskarżenia jest oczywiste i widoczne przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej oraz wynika z treści skargi. Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika bowiem, że ubezpieczona nie była uprawniona do świadczenia rehabilitacyjnego, ponieważ wróciwszy do pracy w trakcie trwania postępowania o świadczenie rehabilitacyjne nie poinformowała organu rentowego o tym fakcie ani bezpośrednio w ZUS, ani w sądzie, a organ rentowy powziął o tym wiadomość dopiero w dniu 30 maja 2018 r. z informacji jej pracodawcy.

Skarżący stwierdził ponadto, że w przypadku nieuznania, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, za jej przyjęciem do rozpoznania przemawia występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, które zawarł w pytaniu: czy informacja o podjęciu zatrudnienia przez osobę ubezpieczoną uzyskana przez organ rentowy po prawomocnym zakończeniu postępowania sądowego w sprawie o świadczenie rehabilitacyjne może być przesłanką wznowieniową określoną w art. 403 § 2 k.p.c.?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania

skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Z kolei w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane

zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą; 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma bowiem podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC z 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP z 2004 nr 9,

poz. 158 oraz z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda z 2004 7-8, poz. 51). Niewystarczające jest więc samo sformułowanie zagadnienia prawnego, bez przedstawienia jurydycznej argumentacji służącej wykazaniu, że zagadnienie to rzeczywiście występuje i wymaga wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010r., II UK 311/09, LEX nr 604212).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Sąd Najwyższy przede wszystkim zauważa, że skarżący łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Obie te przesłanki przedsądu odnosi bowiem do sposobu rozumienia tego samego przepisu postępowania, to jest art. 403 § 3 k.p.c. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu, przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Skarga kasacyjna nie może być, z kolei, uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, iż konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. pośród wielu postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Niezależnie od tego spostrzeżenia, Sąd Najwyższy stwierdza, że skarżący, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, ogranicza się w istocie do sformułowania pytania, któremu nie towarzyszy jakikolwiek wywód o charakterze jurydycznym potwierdzający, że na tle wykładni art. 403 § 2 k.p.c. istnieją poważne wątpliwości, wymagające zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy.

Oceniany wniosek i jego uzasadnienie nie przekonuje również o tym, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Trzeba bowiem podkreślić, że według jednolitego orzecznictwa Sądu Najwyższego możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c., na którą powołuje się skarżący, jest uzależniona od łącznego zaistnienia trzech przesłanek, po pierwsze - wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych faktów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, po drugie - możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz po trzecie - niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PZ 8/10, LEX nr 603833; z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 12/10, LEX nr 619632; z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 29/10, LEX nr 707895; z dnia 14 lipca 2017 r., II CZ 35/17, LEX nr 2352150 i powołane w nich orzeczenia). Hipotezą art. 403 § 2 k.p.c. objęte są więc takie środki dowodowe, które istniały w czasie postępowania, o którego wznowienie wnosi strona, a jednocześnie nie mogły być w tym postępowaniu wykorzystane z przyczyn obiektywnych. Przesłanka obiektywności oznacza przy tym, że chodzi o dowody, których na etapie wcześniejszego postępowania strona nie знаła i nie mogła z nich skorzystać. Innymi słowy, strona nie wiedziała o ich istnieniu i nie mogła o tym wiedzieć przy uwzględnieniu staranności przeciętnego uczestnika postępowania, należycie dbającego o swoje interesy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2009 r., II CZ 16/09, LEX nr 1353171 oraz z dnia 28 czerwca 2017 r., IV CZ 34/17, LEX nr 2338039). Nie zalicza się do nowości tych dowodów i okoliczności, które nie zostały przez stronę powołane na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia, czy błędnej oceny potrzeby ich powołania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214; z dnia 17 stycznia 2001 r., IV CKN 1515/00, LEX nr 1166382; z dnia 12 lutego 2004 r., V CZ 158/03, LEX nr 168292; z dnia 4 marca 2005 r., III CZ 134/04, LEX nr 1511050; z dnia 20 stycznia 2016 r., IV CZ 77/15, LEX nr 2009509). Podstawą wznowienia musi być zatem okoliczność lub środek dowodowy istniejący w czasie trwania poprzedniego postępowania, lecz obiektywnie niemożliwy do ujawnienia dla strony w tym postępowaniu, a więc wtedy „nieujawnialny”. Natomiast fakty „ujawnialne”, czyli te, które strona powinna znać, tj. miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte

hipotezą art. 403 § 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 lutego 2018 r., I CZ 4/18, LEX nr 2459712; z dnia 8 lutego 2018 r., I UZ 68/17, LEX nr 2459728; z dnia 19 lutego 2020 r., III UZ 49/19, LEX nr 3170316).

Lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje natomiast, że Sąd drugiej instancji w pełni respektował taki właśnie kierunek wykładni art. 403 § 2 k.p.c., przyjmując go za podstawę oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, z którego jednoznacznie wynikało, że podjęcie przez ubezpieczoną pracy w dniu 2 listopada 2016 r., a więc jeszcze w czasie trwania postępowania, którego wznowienia domaga się skarżący, nie stanowiło dla niego okoliczności „nieujawnialnej”, a więc obiektywnie niedostępnej, gdyż był on o tej okoliczności powiadomiony i mógł przy zachowaniu należytej staranności wiedzę tę wykorzystać w toczącym się procesie. Była to więc okoliczność „ujawnialna”, zwłaszcza że skarżący nie wykazał jakichkolwiek obiektywnych przeszkód uniemożliwiających mu zapoznanie się z nią. Dlatego przyjęcie przez Sąd Okręgowy w opisanej sytuacji, że uzyskana przez skarżącego w dniu 30 maja 2018 r. informacja pracodawcy ubezpieczonej nie spełnia kryteriów nowości w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., w żadnym razie nie może świadczyć kwalifikowanym naruszeniu tego przepisu, a tylko w takim przypadku, co już wcześniej zostało podniesione, zostałaby spełniona przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.